

UCHWAŁA

Dnia 5 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

Protokolant starszy inspektor sądowy Mariusz Pogorzelski

po rozpoznaniu z udziałem P. H. - sędziego Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku oraz jego obrońców adw. R. B. i SSN X. Y. oraz Przemysława Cieślika - prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej - Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W., na posiedzeniu jawnym w dniu 5 listopada 2024 r., w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, wniosku prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej – Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. z dnia 27 października 2022 r., sygn. akt [...], o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej P. H. - sędziego Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku za to, że:

1) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał M. G. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 2 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną dwóch lat pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię

rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której M. G. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2021 r., poz. 177) – dalej powoływana jako ustawa o IPN,

2) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał R. S. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 2 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której R. S. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za

granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonanych politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

3) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał I. J. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a

także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której I. J. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonanych politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

4) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...]

skazał J. K. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną trzech lat pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której J. K. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18

czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

5) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał K. M. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną trzech lat pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której K. M. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a

rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonanych politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

6) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał Z. C. za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku na jednego roku pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel,

jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której Z. C. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

7) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie

dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał H. S. za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku na karę jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której H. S. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonanych politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego

Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

8) 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał T. K. za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku na karę jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której T. K. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a

rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonanych politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

uchwalił:

I. odmówić zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej P. H. – sędziego Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku za czyny opisane we wniosku prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej - Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. z dnia 27 października 2022 r., sygn. akt [...];

II. kosztami postępowania immunitetowego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. wnioskiem z dnia 27 października 2022 r., sygn. akt [...], skierowanym do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, który

wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 8 listopada 2022 r., zwrócił się o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku P. H. w związku z popełnieniem czynów polegających na tym, że:

1. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał M. G. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 2 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną dwóch lat pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której M. G. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności

był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

2. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał R. S. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 2 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do

przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której R. S. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7,

czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

3. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał I. J. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której I. J. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i

ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonañ politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

4. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał J. K. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną trzech lat pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim

zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której J. K. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego

interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

5. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał K. M. za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku oraz z art. 48 ust. 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) na karę łączną trzech lat pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której K. M. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez

niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonañ politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

6. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał Z. C. za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku na jednego roku pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony

wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której Z. C. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

7. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał H. S. za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku na karę jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której H. S. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego

komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN,

8. 16 grudnia 1982 roku w S., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi członkami składu orzekającego – sędziami powyższego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonych M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. o czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. i art. 48 ust. 2 i 3 dekrety z 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym (Dz. U. 29 poz. 154 z późn. zm. z 1981 roku) nie dopełnił swoich obowiązków polegających na obiektywnej ocenie dowodów i właściwej ocenie stanu faktycznego w ten sposób, że w sprawie o sygn. akt [...] skazał T. K. za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku na karę jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że brak było podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów, przyjmując w sposób dowolny, niekorzystny dla oskarżonego i sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania oraz stosując wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, iż oskarżony wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, jakim było sporządzanie i

rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej, mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, miały pozostać tajemnicą dla organów państwa, a także iż takowe materiały rozpowszechniał, podczas gdy ze zgromadzonego materiału w żaden sposób nie wynikało by grupa, do której T. K. należał spełniała kryteria związku, o którym mowa w art. 278 § 1 k.k. z 1969 roku oraz by informacje zawarte w zakwestionowanych u niego Biuletynach Informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierały treści fałszywe i by umyślnie je rozpowszechniał mając na celu wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchów, bowiem w rzeczywistości celem jego działalności był sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego w Polsce i ograniczenia podstawowych praw i wolności obywatelskich, a rozpowszechniane przez niego Biuletyny Informacyjne „Komitetu Obrony Solidarności” i inne materiały miały przekazać społeczeństwu, pozbawionemu przez ówczesną władzę dostępu do obiektywnych wiadomości i niezależnych środków masowego komunikowania się, informacje o rzeczywistej sytuacji w kraju i za granicą, którym to działaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji politycznej polegającej na wymierzeniu powyższej kary jako odwetu wymierzonego w imieniu państwa komunistycznego wobec osoby uznanej przez ówczesną władzę za przeciwnika politycznego, a także naruszył prawa człowieka swoich przekonań politycznych i opinii dotyczących życia społecznego, których respektowanie wynikało z ratyfikowania 18 marca 1977 roku przez sejm P.R.L. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który wszedł w życie na terenie Polski 18 czerwca 1977 roku, na skutek czego bezprawnie pozbawił pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, czym działał na szkodę interesu publicznego i prywatnego interesu pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN (wniosek - k. 3-16).

Na posiedzeniu w dniu 5 listopada 2024 r. prokurator z Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. wniósł o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej P. H. -

sędziego Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku, za czyny opisane we wniosku, z kolei obrońcy sędziego P. H. wniesli o oddalenie tego wniosku.

Sąd Najwyższy ustalił następujące okoliczności stanu faktycznego.

Przedmiotem postępowania w sprawie o sygn. akt [...] objęto jedną sprawę karną rozpoznawaną przez Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesjach wyjazdowych w S. w składzie orzekającym w osobach: ppłk T. N. (przew.), kpt. A. M., ppor. P. H., a prowadzoną przeciwko M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. (sygn. akt [...]). Pozostali członkowie składu orzekającego w osobach: ppłk T. N. i kpt. A. M. zmarli przed wszczęciem śledztwa Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. w sprawie o sygn. [...].

Wprowadzony w Polsce 13 grudnia 1981 r. stan wojenny i wynikające z jego przepisów radykalne ograniczenie podstawowych praw obywatelskich wzbudziły ogromny sprzeciw, a ówczesną władzę pozbawiły praktycznie zupełnie zaufania i wiarygodności w oczach społeczeństwa. Wielu czołowych działaczy NSZZ „Solidarność” zostało internowanych lub aresztowanych, a ci, którzy pozostali na wolności w dużej części podjęli działalność podziemną, przede wszystkim drukując i kolportując bezdebitowa prasę i ulotki związkowe. Wobec nasilenia się cenzury i braku wolnych mediów w Polsce, wydawnictwa te dla wielu osób były jedynym źródłem wiarygodnej wiedzy o tym, co dzieje się w Polsce i na świecie, zwłaszcza w polskich zakładach pracy. Silne struktury podziemne zdelegalizowanej „Solidarności” wykształciły się przede wszystkim w dużych miastach, między innymi w S. i istniejący na ich terenie zakładach pracy.

Tego rodzaju działalność podjęli na terenie S. zaraz po wprowadzeniu stanu wojennego M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K. i K. M. (pracownicy [...] w S.) – wszyscy byli przed wprowadzeniem stanu wojennego szeregowymi członkami NSZZ „Solidarność”, z wyjątkiem K. M., który był przewodniczącym Komisji Zakładowej „S” w swoim zakładzie pracy. Ich działalność polegała w głównej mierze na drukowaniu i kolportażu biuletynu „Komitetu Obrony Solidarności”, w którym zawarte były przede wszystkim informacje o aktualnych wydarzeniach w Polsce i na świecie, w tym także o represjach stosowanych w stosunku do działaczy

zdelegalizowanej „Solidarności” i wobec ogółu społeczeństwa przez ówczesną władzę. Działalność ta nie trwała długo, bowiem już wiosną od marca do maja 1982 r., wszyscy zostali zatrzymani, a następnie tymczasowo aresztowani pod zarzutem przynależności do nielegalnej organizacji „Komitet Obrony Solidarności”. Już w trakcie ich aresztowania M. G., R. S., I. J., K. M. i J. K. uzupełniono zarzuty o nielegalne drukowanie i kolportowanie biuletynu Komitetu Obrony Solidarności, który według władz zawierał również wiadomości fałszywe, mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy.

Śledztwo w tej sprawie z ramienia Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w S. prowadził w trybie doraźnym por. M. A., który w dniu 20 lutego 1982 r. wydał postanowienie o wszczęciu i prowadzeniu w trybie doraźnym śledztwa, sygn. [...], dotyczącego rozpowszechniania materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy przez M. G.. Działania te zakwalifikowano jako przestępstwa z art. 48 ust. w zw. z ust. 2 i 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (*k. 28-28v tom I, k. 247-248 tom II akt [...] – postanowienia*).

W dniu 29 marca 1982 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S., ogłosiła M. G. postanowienie o przedstawieniu zarzutu w postaci popełnienia czynu z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. W tym samym dniu zdecydowano o zastosowaniu wobec M. G. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z terminem do 29 czerwca 1982 r. Postanowieniem z 23 czerwca 1982 r. zastępca Prokuratora [...] Okręgu Wojskowego w B. przedłużył zastosowany wobec M. G. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do 20 lipca 1982 r. Następnie, postanowieniem z 16 lipca 1982 r. zastępca Prokuratora [...] Okręgu Wojskowego w B. ponownie przedłużył zastosowany wobec M. G. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do 20 sierpnia 1982 r. (*k. 29-30v tom I, k. 362-363 tom II, k. 368-369 tom II, k. 832-833, k. 851-852 tom V akt [...] - postanowienia*).

W dniu 16 kwietnia 1982 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S. ogłosiła R. S., I. J., Z. C. postanowienia o przedstawieniu zarzutu w postaci popełnienia czynu z art. 278 § 1 k.k. w zb. z art. 276 § 1 k.k. z 1969 roku (dalej: „d.k.k.”). Następnie, w dniu 17 kwietnia 1982 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S. zdecydowała o zastosowaniu wobec R. S. środka zapobiegawczego w

postaci tymczasowego aresztowania z terminem do dnia 17 lipca 1982 r. Z kolei, w dniu 19 kwietnia 1982 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S. zdecydowała o zastosowaniu wobec I. J., Z. C. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z terminem do dnia 19 lipca 1982 r. Następnie, w dniu 21 kwietnia 1982 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S. ogłosiła J. K. postanowienie o przedstawieniu zarzutu w postaci popełnienia czynu z art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. W tym samym dniu zdecydowano o zastosowaniu wobec J. K. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z terminem do dnia 21 lipca 1982 r. Z kolei, w dniu 18 maja 1982 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S. ogłosiła H. S. i K. M. postanowienia o przedstawieniu zarzutu w postaci popełnienia czynu z art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. Natomiast w dniu 19 maja 1982 r. zdecydowano o zastosowaniu wobec H. S. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z terminem do dnia 18 sierpnia 1982 r., zaś w dniu 20 maja 1982 r. zdecydowano o zastosowaniu wobec K. M. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z terminem do dnia 18 sierpnia 1982 r. Następnie, w dniu 25 maja 1982 r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S. ogłosiła T. K. postanowienie o przedstawieniu zarzutu w postaci popełnienia czynu z art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. W tym samym dniu zdecydowano o zastosowaniu wobec T. K. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z terminem do dnia 25 sierpnia 1982 r. Postanowieniami z dnia 16 lipca 1982 r. zastępca Prokuratora [...] Okręgu Wojskowego w B. przedłużył zastosowany wobec I. J. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 19 sierpnia 1982 r., wobec R. S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 17 sierpnia 1982 r., wobec Z. C. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 19 sierpnia 1982 r., wobec J. K. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 21 sierpnia 1982 r. (*k. 399-400 tom II, k. 407-408, k. 412-413, k. 420-421, k. 425-426, k. 431-432, k. 436-437, k. 442-443, k. 584-585, k. 589-590, k. 593-594 tom III, k. 607-608, k. 624-625, k. 631-632 tom IV, k. 853-860 tom V akt [...] – postanowienia*).

Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 1982 r. podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w S. uzupełnił przedstawiony I. J. zarzut o kolejny czyn z

art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 1982 r. podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w S. uzupełnił przedstawiony M. G. zarzut o kolejny czyn z art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. Z kolei, postanowieniami z dnia 13 sierpnia 1982 r. podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w S. uzupełnił przedstawiony K. M., J. K. zarzuty o kolejne czyny z art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Następnie, postanowieniem z dnia 14 sierpnia 1982 r. podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w S. uzupełnił przedstawiony R. S. zarzut o kolejny czyn z art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (*k. 869v-870, k. 872v-873, k. 874v-875, k. 876v-877, k. 880-881 tom V akt [...] – postanowienia*).

Postanowieniami z dnia 17 sierpnia 1982 r. zastępca Prokuratora [...] Okręgu Wojskowego w B. przedłużył zastosowany wobec R. S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 17 października 1982 r., wobec H. S., K. M., T. K. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 30 października 1982 r., wobec J. K. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 21 października 1982 r., wobec M. G. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 27 września 1982 r., wobec I. J. i Z. C. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 19 października 1982 r. (*k. 886-887, k. 888-901 tom V akt [...] – postanowienia*).

Podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w B. w dniu 27 września 1982 r. wydał postanowienie o zamknięciu śledztwa, sygn. [...], a następnie sporządził akt oskarżenia przeciwko M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M., T. K..

W akcie oskarżenia zarzucono M. G., R. S., I. J., Z. C., H. S., K. M. i T. K. że od końca grudnia 1981 r. do lutego 1982 r. wspólnie i w porozumieniu brali udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel – sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy – miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, tj. popełnienia przestępstwa z art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. Ponadto, w akcie oskarżenia zarzucono M. G., że od grudnia 1981 r. do lutego 1982 r. będąc

członkiem „Komitetu Obrony Solidarności” rozpowszechniał materiały w postaci biuletynów informacyjnych „Komitetu Obrony Solidarności” zawierając wiadomości fałszywe mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy w ten sposób, że wręczał je różnym osobom między innymi ob. W. G., tj. popełnienia przestępstwa z art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Ponadto, w akcie oskarżenia zarzucono R. S., I. J., T. K. i K. M., że od grudnia 1981 r. do lutego 1982 r. będąc członkami „Komitetu Obrony Solidarności” przepisywali na maszynie/sporządzali na maszynie/sporządzali-redagując w celu rozpowszechniania biuletynu „Komitetu Obrony Solidarności” zawierającego wiadomości fałszywe mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, tj. o przestępstwo z art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Akt oskarżenia skierowano z materiałami postępowania karnego do Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. (*k. 1004-1014 tom VI akt [...] – akt oskarżenia*).

Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt [...], a do jej rozpoznania wyznaczono następujący skład orzekający: ppłk T. N. (przew.), kpt. A. M., ppor. P. H.

Powyższa sprawa została rozpoznana na rozprawie jawnej przeprowadzonej w dniach 3, 4, 5, 9, 18 listopada, 1 i 10 grudnia 1982 r. Wszyscy oskarżeni korzystali z obrońcy z urzędu i złożyli na rozprawie obszerne wyjaśnienia. Oskarżony M. G. nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów. Podał, że nie działał w żadnej organizacji czy związku i nie rozpowszechniał materiałów mogących swa treścią wywołać rozruchy. Oskarżony I. J. nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów. Na rozprawie milczał, co skład orzekający poczytał jako odmowę składania wyjaśnień. Oskarżony Z. C. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Wyjaśnił, że spotykał się z oskarżonymi, ale na spotkaniach tych nie rozmawiali o biuletynach i o założeniu organizacji, lecz o trudnej sytuacji internowanych. Oskarżony J. K. przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów i złożył obszerne wyjaśnienia. Oskarżony H. S. nie przyznał się do zarzucanego mu czynu. Wyjaśnił, że nie wiedział nic o żadnej organizacji i biuletynach. Nie znał współoskarżonych, poza T. K. z którym pracował w jednym zakładzie. Oskarżony K. M. nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów. Wyjaśnił, że nie brał udziału w nielegalnym związku, który miał na celu

wywołanie niepokoju publicznego lub rozruchy. Oskarżony T. K. również nie przyznał się do zarzucanego mu czynu i złożył obszerne wyjaśnienia. Oskarżony R. S. przyznał się do części zarzucanych mu czynów, tj. do przynależenia do grupy osób, które działały charytatywnie w stosunku do rodzin osób internowanych. Do pozostałych czynów nie przyznał się i złożył obszerne wyjaśnienia (*k. 1030-1052, k. 1056-1094 tom VI akt [...] – protokoły rozpraw*).

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 1982 r., sygn. [...], Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S. uznał winę i skazał wszystkich ww. oskarżonych.

W powyższym rozstrzygnięciu uznano, że M. G. jest winny tego, że: 1) od końca grudnia 1981 r. do 3 lutego 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k.; 2) od stycznia 1982 r. do 3 lutego 1982 r. będąc członkiem „Komitetu Obrony Solidarności” rozpowszechniał materiały w postaci biuletynów informacyjnych KOS zawierające również wiadomości fałszywe mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy w ten sposób, że wręczał je różnym osobom m.in. ob. W. G., to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. M. G. skazano za oba te czyny i wymierzono mu na karę łączną 1 roku pozbawienia wolności.

R. S. uznano za winnego tego, że: 1) od końca grudnia 1981 r. do pierwszych dni marca 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z M. G., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k.; 2) w tym samym czasie jako członek „Komitetu Obrony Solidarności” przepisywał na maszynie w celu rozpowszechnienia i rozpowszechniał biuletyny tej organizacji zawierające również

wiadomości fałszywe mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. R. S. skazano za oba te czyny i wymierzono mu karę łączną 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

I. J. uznano za winnego tego, że: 1) od końca grudnia 1981 r. do połowy marca 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z M. G., R. S., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k.; 2) będąc członkiem „Komitetu Obrony Solidarności” sporządził w lutym 1982 r. na maszynie do pisania celem rozpowszechniania co najmniej 3 numery biuletynu KOS zawierający w swojej treści również wiadomości fałszywe mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. I. J. skazano za oba te czyny i wymierzono mu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Z. C. uznano za winnego tego, że od końca grudnia 1981 r. do lutego 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z M. G., R. S., I. J., J. K., H. S., K. M. i T. K. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. Z. C. skazano za ten czyn i wymierzono mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności.

J. K. uznano za winnego tego, że: 1) od 3 lutego 1982 r. do połowy marca 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z R. S., I. J., Z. C., H. S., K. M. i T. K. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k.; 2) w tym samym czasie jako członek „Komitetu

Obrony Solidarności” sporządzał redagując w celu rozpowszechniania biuletyny KOS, które w swej treści zawierały wiadomości fałszywe mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. J. K. skazano za oba te czyny i wymierzono mu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

H. S. uznano za winnego tego, że od stycznia do pierwszej dekady marca 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K. i T. K. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. H. S. skazano za ten czyn i wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

K. M. uznano za winnego tego, że: 1) od końca grudnia 1981 r. do drugiej połowy lutego 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z M. G., R. S., I. J., J. K., H. S. i T. K. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k.; 2) w styczniu i w lutym 1982 r. będąc członkiem grupy redakcyjnej „Komitetu Obrony Solidarności” sporządzał w celu rozpowszechniania poprzez redagowanie i pisanie na maszynie biuletyny KOS zawierającej również wiadomości fałszywe mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. K. M. skazano za oba te czyny i wymierzono mu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

T. K. uznano za winnego tego, że od stycznia do pierwszej dekady marca 1982 r. wspólnie i w porozumieniu z M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K. i H. S. brał udział w związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności”, którego istnienie, ustrój i cel, a mianowicie sporządzanie i rozpowszechnianie materiałów o treści fałszywej mogącej wywołać niepokój publiczny lub rozruchy miało pozostać tajemnicą dla organów państwa, to jest popełnienia przestępstwa określonego w art. 278 § 1

d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. T. K. skazano za ten czyn i wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Żaden z członków składu orzekającego nie złożył zdania odrębnego – zarówno od orzeczenia, jak i pisemnych motywów jego rozstrzygnięcia (*k. 39-64 tom I akt [...] – wyrok*).

Postanowieniem z dnia 7 lutego 1983 r. Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego w W. podjął decyzję o warunkowym przedterminowym zwolnieniu oskarżonego M. G. z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. Następnie, postanowieniem z dnia 21 marca 1983 r. Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego w W. podjął decyzję o warunkowym przedterminowym zwolnieniu R. S. z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. Postanowieniami z dnia 15 kwietnia 1983 r. Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego w W. podjął decyzję o warunkowym przedterminowym zwolnieniu J. K. i I. J. z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. Z kolei, postanowieniem z dnia 15 kwietnia 1983 r. Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego w W. podjął decyzję o przerwie w odbywaniu kary pozbawienia wolności przez K. M. na okres 6 miesięcy (*k. 1159-1161, k. 1178-1180, k. 1182-1191 tom VI akt [...] – postanowienia, zarządzenie zwolnienia*).

W dniu 28 maja 1992 r. Prokurator Generalny wniósł rewizję nadzwyczajną na korzyść M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. (*k. 1207-1213 tom VII akt [...] – rewizja nadzwyczajna*).

Izba Wojskowa Sądu Najwyższego wyrokiem z dnia 10 lipca 1992 r., sygn. WRN.76/92, zmieniła zaskarżony wyrok Sądu [...] okręgu Wojskowego w B. z dnia 16 grudnia 1982 r., sygn. [...] i uniewinnił wszystkich skazanych. Sąd Najwyższy uznał, że M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. nie dopuścili się czynów, za które ich skazano, gdyż swoim zachowaniem nie wyczerpali ustawowych znamion czynu zabronionego (*k. 1216-1223 tom VII akt [...] – wyrok*).

W dniu 23 listopada 1992 r. Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. w sprawie o sygn. akt [...] zasądził od Skarbu Państwa na rzecz M. G. kwotę 60 000 zł tytułem odszkodowania za poniesione szkody i zadośćuczynienie.

W dniu 24 listopada 1992 r. Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. w sprawie o sygn. akt [...] zasądził od Skarbu Państwa na rzecz T. K. kwotę 49 500 zł tytułem odszkodowania za poniesione szkody i zadośćuczynienie.

W dniu 24 listopada 1992 r. Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. w sprawie o sygn. akt [...] zasądził od Skarbu Państwa na rzecz I. J. kwotę 70 100 zł tytułem odszkodowania za poniesione szkody i zadośćuczynienie.

W dniu 13 kwietnia 1993 r. Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. w sprawie o sygn. akt [...] zasądził od Skarbu Państwa na rzecz R. S. kwotę 54 500 zł tytułem odszkodowania za poniesione szkody i zadośćuczynienie (*k. 15-16v tom I, k. 1224-1230 tom VII, k. 1754-1758v tom akt [...] – postanowienia*).

W dniu 17 czerwca 2008 r. Sąd Okręgowy w S. w sprawie o sygn. akt [...] stwierdził nieważność wyroku Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. z dnia 16 grudnia 1982 r., sygn. akt [...] skazującego M. G. za czyny z art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. oraz czyn określony w art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (*k. 24 tom I akt [...] – postanowienie*).

W dniu 23 lutego 2010 r. Sąd Okręgowy w B. w sprawie o sygn. akt [...] zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Z. C. kwotę 25 000 zł tytułem odszkodowania za poniesione szkody i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania wyroku Sądu [...] Okręgu Wojskowego z dnia 16 grudnia 1982 r., w sprawie o sygn. [...] (*k. 2849-2849v tom XV akt [...] – wyrok*).

Sędzia P. H. [...] (*k. 1536-1558, tom VIII akt [...] - uwierzytelnione kserokopie akt personalnych sędziego P. H.; k. 2689-2695, tom XIV akt [...] – protokół przesłuchania sędziego P. H. w charakterze świadka*).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej - Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku P. H. do odpowiedzialności karnej - w świetle zaoferowanej przez wnioskodawcę wraz z wnioskiem o uchylenie immunitetu formalnego dokumentacji – nie zasługiwał na uwzględnienie.

Podkreślić na wstępie należy, iż ustanowiony w art. 181 Konstytucji RP immunitet sędziowski, będący jedną z ustrojowych gwarancji niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów, służy przede wszystkim ochronie jednego z podstawowych, konstytucyjnych praw obywatelskich, to jest prawa do rzetelnego,

sprawnego, sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). W aspekcie formalnym powyższy obejmuje zakresem podmiotowym wszystkie osoby powołane, w trybie art. 179 Konstytucji RP do piastowania urzędu sędziego i nadal zachowujące status sędziowski, w tym sędziów w stanie spoczynku (zob. W. Koziół, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów. Komentarz, Warszawa 2005, s. 55, T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz, Warszawa 2010, s. 291, uchwała Sądu Najwyższego z 11 września 2006 r., SNO 40/06). W orzecznictwie wskazuje się, iż sędzia sądu wojskowego, w odniesieniu do czynów, które według zarzutów miał popełnić w czasie sprawowania swojego urzędu, w tym zwłaszcza pozostających w związku z wykonywaniem funkcji jurysdykcyjnej, zachowuje immunitet określony w art. 181 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w art. 30 § 1 ustawy z dnia 2 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1676 ze zm.) także wtedy, kiedy kwestia pociągnięcia go za nie do odpowiedzialności karnej aktualizuje się dopiero po zakończeniu sprawowania przez niego urzędu, nawet gdy nie korzysta ze statusu sędziego w stanie spoczynku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 marca 2011 r., WZ 8/11).

Objęty zatem wnioskiem o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzia w stanie spoczynku P. H. niewątpliwie korzysta z immunitetu formalnego.

Zgodnie natomiast z treścią art. 80 § 2c u.s.p., sąd dyscyplinarny - Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego orzekającego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego sądu powszechnego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Treść powołanego przepisu ogranicza tym samym ustalenia czynione w toku postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody na uchylenie immunitetu formalnego, a sąd *a quo* nie jest uprawniony by poza te granice wykraczać (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2008 r., SNO 91/08, LEX nr 1289032).

Istotą postępowania delibacyjnego nie jest zatem dokonanie prawnokarnej oceny zdarzenia będącego przedmiotem postępowania karnego, czy to co do popełnienia przez sędziego czynu opisanego we wniosku, czy choćby tylko co do zasadności wniesienia oskarżenia, lecz weryfikacja, czy zgromadzone w toku śledztwa dowody dostatecznie uzasadniają podejrzenie, że sędzia ten popełnił czyn w kontekście art. 313 § 1 k.p.k., a zatem czy uprawnione może być przedstawienie mu zarzutu. Użyte w art. 80 § 2c u.s.p. sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa” określa materialną podstawę decyzji w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, które - uwzględniając zasadę racjonalnego ustawodawcy – należy uznać za tożsame z pojęciem użytym w art. 313 § 1 k.p.k. (zob. Z. Ziemiński, Teoria prawa, PWN 1978, s. 106–123). W judykaturze podkreśla się jednak, iż wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów wymaga istnienia bardziej rozbudowanej faktycznej podstawy, niż ta, która jest wystarczającą do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia, gdyż poza uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przestępstwa musi istnieć także dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba. Tym samym powyższe pojęcie należy interpretować jako coś więcej niż uzasadnione podejrzenie, jakim posłużył się ustawodawca w art. 303 k.p.k. (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z 18 października 2004 r., SNO 40/04; z 20 lipca 2011 r., SNO 32/11; z dnia 18 lipca 2014 r., SNO 36/14; z 4 października 2023 r., I ZI 12/22; z 28 lutego 2024 r., I ZI 47/22). Podejrzenie popełnienia przestępstwa musi być w pełni uzasadnione, a zatem nienasuwające żadnych istotnych wątpliwości ani zastrzeżeń, zarówno co do popełnienia czynu jak i zaistnienia wszystkich znamion konkretnego typu przestępstwa. Obowiązkiem sądu dyscyplinarnego, w ramach postępowania wszczętego wnioskiem oskarżyciela o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jest zbadanie przedstawionych przez oskarżyciela materiałów dowodowych, w celu stwierdzenia, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego. Kontrola ta ma charakter merytoryczny, chociaż nie sprowadza się do tak wysokiego poziomu przekonania sądu o popełnieniu czynu i winie sprawcy, jak w przypadku orzekania sądu powszechnego w postępowaniu karnym, które

podlega dyrektywie pewności rozstrzygnięcia, wpływającej z podstawowych gwarancji procesowych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego podkreśla się, że sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa” jest niedookreślone, zatem ocena, czy spełniona została opisana nim przesłanka, zawsze zależy od konkretnych okoliczności sprawy (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z 18 października 2004 r., SNO 40/04), jednakże, jak wskazuje się, podejrzenie popełnienia przestępstwa musi być w pełni uzasadnione, nie nasuwające żadnych istotnych wątpliwości, ani zastrzeżeń, zarówno co do popełnienia czynu jak i zaistnienia wszystkich znamion konkretnego typu przestępstwa (por. np. uchwały Sądu Najwyższego: z 8 maja 2007 r., SNO 21/07; z 27 stycznia 2009 r., SNO 95/08; z 20 lipca 2011 r., SNO 32/11). Ponadto, sąd dyscyplinarny w postępowaniu o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej ma obowiązek oceny przedłożonych wraz z wnioskiem dowodów na zasadach określonych w przepisach k.p.k., a więc przede wszystkim zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, o jakiej mowa w art. 7 k.p.k., czyli z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Podane w tym przepisie kryteria (logika, wiedza i doświadczenie), pozwalają również na dokonanie kontroli przestrzegania przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów w konkretnej sprawie, tym samym mają uniemożliwiać tzw. dowolną ocenę dowodów. Podkreśla się w orzecznictwie, że uzasadnienie rozstrzygnięcia powinno zaś zawierać wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. Sąd dyscyplinarny powinien w pierwszym rzędzie ocenić dowody, a dopiero następnie dokonać analizy prawnej, czy spełniona jest przesłanka uchylenia immunitetu, czyli czy wskazują one, że zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez sędziego przestępstwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2005 r., SNO 43/05 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006 r., SNO 3/06).

W niniejszej sprawie prokurator Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. wnosił o wyrażenie

zgody na pociągnięcie sędziego Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku P. H., orzekającego w okresie stanu wojennego w Sądzie [...] Okręgu w B. na sesji wyjazdowej w S. jako sędziego sądu wojskowego, upatrując konieczność uchylecia przysługującego mu immunitetu formalnego w związku z jego ówczesnym uczestnictwem w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, tj. zachowaniem polegającym na orzekaniu sędziego P. H. w dniu 16 grudnia 1982 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt [...] i uczestniczeniu w wydaniu w tej sprawie w składzie kolegiальnym wyroku skazującego ośmiu oskarżonych, tj. M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. za popełnienie w okresie od końca grudnia 1981 r. do pierwszej dekady marca 1982 r. czynów z art. 278 § 1 d.k.k. w zw. z art. 276 art. 48 ust. 2 i ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym.

Zdaniem Sądu Najwyższego, realia faktyczne niniejszej sprawy, podlegają ocenie prawnej zgodnie z mającą moc zasady prawnej uchwałą pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22, z której to rozstrzygnięcie wynika, iż sędzia nie odpowiada za błąd w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego czy też oceny dowodów, jeżeli nie stanowi rażącej i oczywistej obrazy przepisów prawa, jako zachowanie mieszczące się w istocie sprawowania wymiaru sprawiedliwości (zwłaszcza w modelu dwuinstancyjnego postępowania uzupełnionego o instytucje nadzwyczajnych środków zaskarżenia) i przez to legalne, nie może być podstawą do pociągnięcia członka składu orzekającego do odpowiedzialności dyscyplinarnej i karnej (*arg. ex. art. 107 § 1 pkt 1-3 u.s.p.*). Do zmaterializowania się powyższej nie dojdzie również wówczas, jeżeli zachowanie sędziego, które wyczerpuje znamiona typu deliktu dyscyplinarnego określonego w art. 107 § 1 u.s.p., dotyczy błędu w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego czy też oceny dowodów, gdyż nie stanowi ono przewinienia dyscyplinarnego (art. 107 § 3 pkt 1 u.s.p.) i nie może jednocześnie stanowić przestępstwa (zob. pkt I lit. a i b uchwały pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22).

Jednocześnie jednak Sąd Najwyższy, w powołanej wyżej uchwale (pkt I lit. C) stwierdził, że cyt. „Brak odpowiedzialności dyscyplinarnej, jak i będący tego konsekwencją brak ewentualnej odpowiedzialności karnej, o jakich mowa w pkt I lit. a i lit. b, nie obejmuje sytuacji wyjątkowych, w których w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości dochodzi do popełnienia przez sędziego w trakcie orzekania tzw. zbrodni sądowej, czyli czynu sprowadzającego się do umyślnego, w formie zamiaru bezpośredniego, zachowania polegającego na wymierzeniu przez niego (sąd z nim w składzie) kary w postępowaniu prowadzonym z naruszeniem fundamentalnych, powszechnie uznanych zasad normujących postępowanie karne, jak również kardynalnych zasad określających podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej; sędzia dopuścił się innego przestępstwa (np. przekupstwo, sfalszowanie dokumentu, zmuszenie do określonego zachowania); sędzia podejmuje w złej wierze działania, dla których sprawowanie wymiaru sprawiedliwości ma stanowić jedynie pozorne uzasadnienie; sędzia w sposób arbitralny i pozbawiony jakichkolwiek podstaw faktycznych i prawnych odmawia udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.”.

W doktrynie podkreśla się, iż zamiar bezpośredni z dogmatycznego punktu widzenia nie budzi większych wątpliwości. Ustawodawca opisuje go w ten sposób, że sprawca „chce popełnić czyn zabroniony”. Podnosi się, iż skoro sprawca chce czegoś konkretnego, to musi mieć świadomość istnienia owego czegoś, przynajmniej w zakresie podstawowych, istotnych danych odnośnie do istoty konkretnej czynności wykonawczej, przedmiotu tej czynności i innych okoliczności mających znaczenie dla oceny jego zachowania z punktu widzenia znamion czynu zabronionego (por. M. Budyn – Kulik, *Umyślność w prawie karnym i psychologii. Teoria i praktyka sądowa*, Warszawa 2015, s. 35-38).

W orzecznictwie dominuje pogląd, że mimo, iż zamiar bezpośredni istnieje tylko w świadomości sprawcy, to podlega identycznemu dowodzeniu jak okoliczności ze sfery przedmiotowej, a więc z zastosowaniem odpowiednich zasad dowodzenia i wnioskowania (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 lipca 2005 r., V KK 87/05; z 22 grudnia 2006 r., II KK 92/06; z 25 listopada 2010 r., IV KK 168/10).

W myśl pkt II powołanej wyżej uchwały pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego cyt. „Pojęcie „zbrodni przeciwko ludzkości”, o jakim mowa w art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r., poz. 177), obejmuje także jednokrotne zachowanie sędziego, nawet związane z jego orzekaniem, stanowiące zbrodnię komunistyczną, określoną w art. 2 ust. 1 powołanej ustawy, jeżeli zostało popełnione jako element rozległego i świadomego prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, a sędzia ten co najmniej aprobował taki sposób realizacji polityki władz państwa i brał tym samym świadomie czynny udział w prześladowaniach”.

W świetle przywołanej uchwały pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22 kluczowe zatem w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy w realiach faktycznych przedstawionych przez prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w W. wniosku z dnia 27 października 2022 r., sygn. akt [...], można przyjąć, iż zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że P. H. – sędzia Sądu Okręgowego w P. w stanie spoczynku, popełnił opisane we wniosku czyny, a czyny te nie stanowiły uprzednio wspomnianego rezultatu błędu w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa, a jeśli tak, to czy błąd ten nie stanowi rażącej i oczywistej obrazy przepisów prawa, w szczególności czy nie doszło do popełnienia przez sędziego w trakcie orzekania do tzw. zbrodni sądowej, czyli czynu sprowadzającego się do umyślnego, w formie zamiaru bezpośredniego, zachowania polegającego na wymierzeniu przez niego (sąd z nim w składzie) kary w postępowaniu prowadzonym z naruszeniem fundamentalnych, powszechnie uznanych zasad normujących postępowanie karne, a w dalsze kolejności należy ustalić czy te zbrodnie sądowe mają postać zbrodni przeciwko ludzkości, czyli, że zostały popełnione jako element rozległego i świadomego prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, a sędzia ten co najmniej aprobował taki sposób realizacji polityki władz państwa i brał tym samym świadomie czynny udział w prześladowaniach (por. pkt II uchwały pełnego składu

Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22).

Przechodząc zatem do realiów niniejszej sprawy na wstępie wskazać należy, że art. 278 § 1 d.k.k. stanowił, że cyt. „Kto bierze udział w związku, którego istnienie, ustrój lub cel ma pozostać tajemnicą wobec organów państwowych, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”, zaś art. 276 § 1 d.k.k. głosił, cyt. „Kto bierze udział w związku mającym na celu przestępstwo, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5”.

Przypomnieć należy iż, art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym stanowił, że cyt. „Kto rozpowszechnia fałszywe wiadomości, jeżeli może to wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.” Z kolei art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym głosił, że cyt. „Kto w celu rozpowszechniania sporządza, gromadzi, przechowuje, przewozi, przenosi lub przesyła pismo, druk, nagranie lub film zawierające wiadomości określone w ust. 1 i 2, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5”, a art. 48 ust. 4, cyt. „Kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 lub 2, używając druku lub innego środka masowej informacji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10”.

Na czas obowiązywania stanu wojennego sprawy o przestępstwa z art. 48 ust 1-4 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, były rozpoznawane w trybie doraźnym, w którym, zgodnie z art. 4 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego, sąd mógł wymierzyć bez względu na rodzaj i granice ustawowego zagrożenia danego przestępstwa, następujące kary zasadnicze: karę śmierci lub karę 25 lat pozbawienia wolności albo karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3, chyba że przepis szczególny przewidywał wyższą dolną granicę ustawowego zagrożenia. Karę śmierci i karę 25 lat pozbawienia wolności sąd mógł wymierzyć tylko wówczas, gdy górna granica ustawowego zagrożenia nie była niższa od kary 8 lat pozbawienia wolności. W postępowaniu doraźnym sąd mógł w wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach, wskazanych w ustawie, zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Nie można zaś było stosować przepisów o nadzwyczajnym złagodzeniu kary – art. 57 § 2 i art. 57 § 4 k.k. z 1969 r.

W niniejszej sprawie, dokonując oceny zachowania sędziego objętego wnioskiem, posiłkując się dowodami pośrednimi, tj. w oparciu o udowodnione pewne okoliczności niepozostające w bezpośrednim związku z zarzucanymi czynami, na wstępie przyjąć za uprawdopodobnione należy, iż aprobował on wyrok z dnia 16 grudnia 1982 r. wydany z jego udziałem przez Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje bowiem, iż sędzia P. H. w przedmiotowej sprawie karnej o sygn. akt [...] nie złożył zdania odrębnego od wyroku z dnia 16 grudnia 1982 r., podczas gdy w sytuacji fundamentalnej niezgody i braku aprobaty kierunku orzeczenia, uczestnicząc w składzie kolegialnym rozpoznającym sprawę, miał on moralny obowiązek zgłoszenia *votum separatum*. Zaznaczyć jednocześnie należy, iż nie zareagował również w odniesieniu do pisemnych motywów rozstrzygnięć, gdyż nie złożył zdania odrębnego od sporządzonego uzasadnienia.

Wskazać jednakże należy, iż pomimo że sędziowie orzekający w składzie Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S. dniu 16 grudnia 1982 r. w sprawie karnej o sygn. [...], bezspornie wydali wadliwy wyrok, to nie sposób przyjąć jednak, iż błąd w wyrokowaniu miał charakter rażący i oczywisty, tj. w szczególności, że przy wyrokowaniu doszło do wymierzenia kary w postępowaniu prowadzonym z naruszeniem fundamentalnych, powszechnie uznanych zasad normujących postępowanie karne lub kardynalnych zasad określających podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej. Weryfikacja przedłożonego materiału dowodowego - dokonana w kontekście dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez sędziego czynów opisanych we wniosku - prowadzi bowiem do uznania, iż nie sposób przyjąć bez naruszenia nakazu interpretacyjnego *in dubio pro reo*, wynikającego z normy określonej w art. 5 § 2 k.p.k., że sędzia P. H., orzekając w sprawie karnej prowadzonej pod sygn. akt [...] przeciwko M. G., R. S., I. J., Z. C., J. K., H. S., K. M. i T. K. popełnił błąd o charakterze rażącym i oczywistym w zakresie wykładni znamion przestępstwa z art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. oraz art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (por. także uchwała Sądu Najwyższego z 28 lutego 2024 r., I ZI 47/22).

W myśl art. 28 § 1 k.k. nie popełnia przestępstwa, kto pozostaje w usprawiedliwionym błędzie co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego, a odpowiada na podstawie przepisu przewidującego łagodniejszą odpowiedzialność sprawca, który dopuszcza się czynu w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność stanowiąca znamię czynu zabronionego, od której taka łagodniejsza odpowiedzialność zależy (§ 2). Powołana norma określa konsekwencje błędów dwójakiego rodzaju, tj. usprawiedliwionego błędu co do okoliczności stanowiącej znamię przedmiotowe czynu zabronionego w typie zasadniczym (podstawowym) w sferze odpowiedzialności za przestępstwa nieumyślne (§ 1) oraz usprawiedliwionego błędnego przekonania, że zachodzi okoliczność stanowiąca znamię przedmiotowe uprzywilejowujące (§ 2). Art. 29 k.k. stanowi natomiast, że nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca bezprawność albo winę; jeżeli błąd sprawcy jest nieusprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary. Z kolei art. 30 k.k. stanowi, że nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionej nieświadomości jego bezprawności; jeżeli błąd sprawcy jest nieusprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Użyty przez ustawodawcę termin „błąd” w wykładni przyjętej w k.k. określa stan nienależytego rozeznania określonej okoliczności przez daną osobę, tj. stan niezgodności między rzeczywistością a jej odbiciem w świadomości tej osoby, nawiązując do definicji błędu wypracowanej przez W. Woltera (zob. *Studia z zakresu prawa karnego*, Kraków 1947, s. 46; *Funkcja błędu w prawie karnym*, Warszawa 1965, s. 8; *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973, s. 220). Powyższy stanowi mylne wyobrażenie o istnieniu określonej okoliczności, która w rzeczywistości nie występuje, jako konsekwencja nieświadomości co do prawdziwego obrazu danego wycinka rzeczywistości (zob. J. Giezek (w:) J. Giezek (red.), *Kodeks karny, Część ogólna, Komentarz*, WPK 2021, teza 4 do art. 28; jak również S. Śliwiński, *Polskie prawo karne materialne. Część ogólna*, Warszawa 1946, s. 260; L. Lernell, *Wykład prawa karnego. Część ogólna*, Warszawa 1961, s. 196; W. Wolter, *Funkcja błędu w prawie karnym*, Warszawa 1965, s. 8;

W. Świda, *Prawo karne*, Warszawa 1978, s. 201; J. Bafia, *Polskie prawo karne*, Warszawa 1989, s. 177).

Skutkiem natomiast wypełnienia przez sprawcę znamion czynu zabronionego w warunkach błędu jest to, że nie można mu przypisać zamiaru ich wypełnienia, wobec faktycznego jego braku w takiej sytuacji (zob. Ł. Pohl, *Błąd co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego w polskim prawie karnym (zagadnienia ogólne)*, Poznań 2013, s. 151). Wspomniana niezgodność może mieć swoje źródło „zarówno w mylnym, jak i tylko niepełnym rozpoznaniu rzeczywistości przez dany podmiot; odpowiednio do tego mówi się z jednej strony o urojeniu (mylnym wyobrażeniu, błędnym przekonaniu, błędnym mniemaniu), kiedy to obraz rzeczywistości w świadomości sprawcy zawiera element, któremu w rzeczywistości nic nie odpowiada, z drugiej zaś strony o nieświadomości, kiedy to obraz rzeczywistości w świadomości sprawcy nie odzwierciedla jakiegoś elementu rzeczywistości” (zob. J. Majewski [w:] A. Błachnio, J. Kosonoga-Zygmunt, P. Zakrzewski, J. Majewski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2024, art. 28.)

Przepisy art. 28 k.k. normują zatem konsekwencje błędu usprawiedliwionego, „o który nie można mieć pretensji do sprawcy, w świetle ocen społecznych wybaczalny; taki, którego według rozsądnej oceny, zobiektywizowanej, ale uwzględniającej wszystkie relewantne konkretne okoliczności badanego przypadku, nie można było uniknąć, przez co nie sposób stawiać sprawcy zarzutu, że gdyby dochował należytej staranności, to prawidłowo rozpoznałby sytuację i w błąd nie popadł” (zob. P. Kardas, M. Rodzyńkiewicz, *Projekt kodeksu karnego w świetle opinii sędziów i prokuratorów*, cz. II, WPP 1995/3–4, s. 40; wyrok Sądu Najwyższego z 29 listopada 2018 r., IV KK 247/18, LEX nr 2586038).

Na mocy ustawy nowelizującej z dniem 15 lipca 2022 r. doszło do zmiany przepisów w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów poprzez wprowadzenie instytucji kontratypu dyscyplinarnego. Zmienione regulacje w poszczególnych sądowych ustawach ustrojowych, tj. art. 107 § 3 pkt 1 u.s.p., art. 72 § 6 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej: „u.SN”) oraz art. 37 § 4 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych (dalej: „u.s.w.”), tożsame w swej zasadniczej treści, ograniczyły materialny zakres odpowiedzialności sędziów sądów powszechnych, sędziów Sądu

Najwyższego oraz sędziów sądów wojskowych za przewinienie dyscyplinarne, poprzez wyraźne wskazanie, jakie okoliczności związane z orzekaniem nie stanowią przewinienia dyscyplinarnego. Za wyłączające bezprawność dyscyplinarną ustawodawca przyjął m.in. okoliczność wydania z udziałem danego sędziego orzeczenia sądowego obarczonego błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów. Błąd, o którym mowa w uprzednio powołanych przepisach, to mylne wyobrażenie sędziego co do oceny dowodów, skutkujące wadliwością w dokonaniu tej oceny, jak również co do ustaleń faktycznych czy wykładni prawa, pomimo że prawidłowe rozwiązania zarówno w sferze oceny dowodów, ustaleń faktycznych czy wykładni prawa, są inne aniżeli przyjęte w kwestionowanym orzeczeniu.

Uchwałą pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego z 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22 na tle uprzednio powołanych regulacji wyjaśniono, iż każdy rodzaj błędu znosi bezprawność czynu, z wyjątkiem jedynie błędu stanowiącego rażąco i oczywistą obrazę przepisów prawa, w szczególności dotyczy to tzw. zbrodni sądowej, czyli czynu sprowadzającego się do umyślnego, w formie zamiaru bezpośredniego, zachowania polegającego na wymierzeniu przez sąd kary w postępowaniu prowadzonym z naruszeniem fundamentalnych, powszechnie uznanych zasad normujących postępowanie karne lub kardynalnych zasad określających podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej. W uzasadnieniu tej uchwały wskazano, że błąd, o którym mowa w art. 107 § 3 pkt 1 u.s.p., art. 76 § 6 pkt 1 u.SN i art. 37 § 4 pkt 1 u.s.w., to każdy błąd, zarówno usprawiedliwiony, jak i nieusprawiedliwiony, zatem ustalenie błędu w zakresie procesu związanego z orzekaniem, na płaszczyźnie oceny dowodów, ustaleń faktycznych i subsumcji, prowadzi do wyłączenia odpowiedzialności dyscyplinarnej, z wyłączeniem jedynie ww. błędu stanowiącego rażąco i oczywistą obrazę przepisów prawa. Wskazano bowiem, iż skoro ustawodawca zawarł kategoryczne sformułowanie „nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego”, nie ulega wątpliwości, że założeniem tak ukształtowanego przepisu jest zupełne wyłączenie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego, a rozważane przepisy „nie przewidują gradacji

odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego w zakresie sankcji w sytuacji różnej oceny dokonanego błędu”, przy czym „stosowanie zasady *lege non distinguente* prowadzi do braku podstaw do wyróżniania w ich obszarze błędów usprawiedliwionych i nieusprawiedliwionych”. Jednocześnie zwrócono uwagę, że regulacja zawarta przepisy przewidujące błąd, zawarte w art. 107 § 3 pkt 1 u.s.p., art. 76 § 6 pkt 1 u.SN i art. 37 § 4 pkt 1 u.s.w., powinny być postrzegane jako regulacje o charakterze szczególnym wobec przepisów o błędzie znajdujących się w prawie karnym, a więc mające pierwszeństwo w stosowaniu.

Mając na uwadze szczególne znaczenie instytucji określonej w art. 5 § 2 k.p.k. na kanwie rozpoznawanej sprawy, stanowiącą naczelną zasadę procesu, zaznaczenia wymaga, iż powyższa materializuje się dopiero wówczas, gdy „po rzetelnym przeprowadzeniu oceny zebranych w sprawie dowodów, w sposób zgodny z wymogami art. 7 k.p.k., pozostają nie dające się usunąć wątpliwości, które wówczas należy tłumaczyć na korzyść oskarżonego” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r., I KK 265/22, LEX nr 3402057). Do jej zastosowania może zatem dojść jedynie w sytuacji, gdy brak możliwości rozwiania wątpliwości ma charakter rzeczywisty i obiektywny, tj. mimo wykorzystania wszelkich możliwości dowodowych i ocennych nie jest możliwe dokonanie ustaleń w oparciu o reguły zawarte w art. 7 k.p.k., co odnosi się również do rozwiązywania różnych wersji zdarzeń wynikających z materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 października 2010 r., SNO 47/10, Legalis 406190). Wątpliwości, o jakich mowa w art. 5 § 2 k.p.k., odnoszą się do zagadnień związanych z ustaleniami faktycznymi, nie dotyczą natomiast problemów w zakresie oceny dowodów, gdyż analiza materiału dowodowego nie może poprzestać jedynie na wskazaniu samej rozbieżności między zgromadzonymi dowodami. Zaznaczenia wymaga również przy tym, iż dopiero odpowiednia jakość postępowania dowodowego rozumiana jako jego kompletność upoważnia do sięgnięcia po instytucję z art. 5 § 2 k.p.k. (zob. M. Kurowski [w:] *Kodeks postępowania karnego*. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2024, art. 5).

W realiach dowodowych niniejszej sprawy nie można przyjąć, stosując unormowanie z art. 5 § 2 k.p.k., aby sędzia P. H. działał umyślnie, w formie zamiaru bezpośredniego, z naruszeniem fundamentalnych, powszechnie uznanych zasad

normujących postępowanie karne, czy też dążył do wymierzenia kar z naruszeniem kardynalnych zasad określających podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej, co w konsekwencji nie może skutkować przyjęciem, iż zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia czynów opisanych we wniosku albowiem działał on w błędzie w zakresie wykładni, nieprawidłowo uznając w realiach sprawy, że zachowanie oskarżonych przekraczało przynależne każdemu obywatelowi prawo gwarantowane ratyfikowanym przez PRL w dniu 3 marca 1977 r. Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również wadliwie ocenił, iż zawartość biuletynów „Komitetu Obrony Solidarności” wyczerpywała dyspozycje przepisu art. 48 dekretu, a także wadliwie ocenił, że działania oskarżonych wyczerpały dyspozycję art. 278 § 1 d.k.k. w zb. z art. 276 § 1 d.k.k. Wymierzone natomiast wyrokiem Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S. z dnia 16 grudnia 1982 r., sygn. [...], kary nie tyle mieściły się w granicach działania w ramach przewidzianych ustawą, co osiągnęły zdecydowanie niższy wymiar niż wnioskowane przez oskarżyciela (k. 1093-1094 tom VI akt [...] – protokół rozprawy).

Analiza akt sprawy o sygn. akt [...] nie wskazuje, iż w stosunku do oskarżonych rażąco i intencjonalnie, naruszono kardynalne zasady karnego prawa materialnego w zakresie przypisania winy i sprawstwa, a wymierzone im kary mieściły się w granicach jego działania w ramach przewidzianych ustawą. Postępowanie zostało przeprowadzone zgodnie z wówczas obowiązującymi przepisami proceduralnymi i w sposób gwarantujący oskarżonym realizację przysługujących im uprawnień procesowych, w tym prawa do obrony. Zauważyć należy, że rozprawa była jawna, stawili się wszyscy z obrońców oskarżonych, którzy aktywnie podejmowali czynności procesowe, przesłuchano świadków, nie składano wniosków o uzupełnienie postępowania dowodowego, a co należy podkreślić część oskarżonych przyznała się do winy. Weryfikacja przebiegu postępowania sygn. [...] nie pozwala zatem w sposób jednoznaczny przyjąć, że doszło do złamania kardynalnych zasad określających podstawy do pociągnięcia do odpowiedzialności karnej. Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w S., nie wyszedł również poza semantyczną treść przepisu, aby objąć

nim zachowanie przypisane oskarżonym i wymierzyć za nie karę będącą w swej istocie odwetem motywowanym panującą wówczas ideologią.

W wyroku rewizyjnym Izby Wojskowej Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 1992 r., sygn. WRN.76/92 (mocą którego uniewinniono wszystkich oskarżonych), również nie wskazano, by w toku postępowania przeciwko oskarżonemu doszło do naruszenia obowiązujących przepisów postępowania karnego, a w szczególności przepisów kształtujących uprawnienia podejrzanego i oskarżonego. Wskazano natomiast, że cyt.: *„Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał dostatecznych podstaw do przypisania oskarżonym brania udziału w związku, którego celem było wydawanie biuletynów zawierających fałszywe wiadomości, mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy. Dla przypisania oskarżonym winy było bowiem konieczne wykazanie, że przystępując do związku pod nazwą „Komitet Obrony Solidarności” obejmowali swą świadomością, albo co najmniej godzili się na to, że wydawane biuletyny będą zawierać wiadomości fałszywe (...) takie zamiaru oskarżonym nie udowodniono, zatem zachowanie oskarżonych niezasadnie zakwalifikowano z art. 276 § 1 k.k. Czynы oskarżonych formalnie naruszały jedynie zakaz przewidziany w art. 278 § 1 k.k., bowiem oskarżeni istotnie brali udział w związku, którego istnienie, ustrój lub cel miał pozostać tajemnicą wobec organów państwa. Ten fakt nie mógł automatycznie przesądzać, że oskarżeni popełnili przestępstwo (...) w czynach przypisanych oskarżonym nie było społecznego niebezpieczeństwa, a więc niezbędnego elementu pozwalającego uznać czyn za przestępny, zgodnie z materialną definicją przestępstwa określoną w art. 1 k.k. Działalność oskarżonych sprowadzała się do informowania społeczeństwa – poprzez biuletyny – o sytuacji w kraju, poczynaniach ówczesnych władz. Samorzutnie powstałe struktury podziemne, w tym stworzony przez oskarżonych KOS, wypełniały lukę w dostępie do informacji o sytuacji w kraju, lukę jaka powstała w wyniku blokady informacyjnej zarządzanej w oficjalnych środkach przekazu. Działa te, jak słusznie stwierdza rewizja, były zgodne ze społecznymi oczekiwaniami i z tego powodu nie mogły być uznane za społecznie niebezpieczne, zwłaszcza, że podstawowym celem działania oskarżonych była walka o pogwałcone prawa obywatelskie. Wszystkie te fakty, w połączeniu z pobudkami działania oskarżonych uzasadniają tezę, że w ich czynach kwalifikowanych z art.*

278 § 1 k.k. nie było społecznego niebezpieczeństwa (...) sądy orzekające dopuściły się błędu w ustaleniach faktycznych (...) warunkiem koniecznym przypisania winy było zatem ustalenie, iż oskarżeni mieli świadomość, że rozpowszechniane wiadomości powinny być fałszywe zarówno w znaczeniu obiektywnym, jak i subiektywnym. Warunkiem koniecznym przypisania winy było zatem ustalenie, iż oskarżeni mieli świadomość, że rozpowszechniane przez nich wiadomości są fałszywe i realnie zdolne są wywołać niepokój publiczny lub rozruchy oraz godzili się z takimi skutkami. Tymczasem ani wyjaśnienia oskarżonych ani inne dowody przeprowadzone w sprawie nie pozwalając dopatrzyć się w zachowaniu oskarżonych takiej świadomości” (k. 1222-1223 tom VII akt [...] – wyrok rewizyjny).

W ocenie Sądu Najwyższego, w świetle przedstawionego materiału dowodowego nie można w sposób jednoznaczny przesądzić, że zachowanie sędziego P. H. było intencjonalnym działaniem z zamiarem bezpośrednim polegającym na wymierzeniu kary w postępowaniu prowadzonym z naruszeniem fundamentalnych, powszechnie uznanych zasad normujących postępowanie karne, lub z naruszeniem kardynalnych zasad określających podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej, a nie jedynie błędem w zakresie wykładni i stosowania prawa lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego.

Określona natomiast w art. 5 § 2 k.p.k. zasada *in dubio pro reo*, będąca konsekwencją ujętej w art. 42 ust. 3 Konstytucji RP zasady domniemania niewinności, która należy do podstawowych praw człowieka, obowiązuje we wszystkich stadiach postępowania karnego, w tym także w sądowym postępowaniu w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Tym samym, uznając, iż w niniejszej sprawie zaistniały niedające się usunąć wątpliwości, powyższe należało rozstrzygnąć na korzyść sędziego P. H. z uwagi na nakaz interpretacyjny wynikający z normy określonej w art. 5 § 2 k.p.k.

O kosztach postępowania immunitetowego orzeczono na podstawie art. 133 u.s.p., obciążając nimi Skarb Państwa.

Przedstawione wyżej motywy zdecydowały, że Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w uchwale.

[M. T.]

r.g.